

בג"צ 9864/04
קבוע ליום 24.5.05

בבית המשפט העליון
בירושלים

העותרים:

ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

ע"י ב"כ עו"ד פז מוזר ו/או רינת מודיאני ו/או אח'
מרח' הנמל 40 תל אביב, 61002
טל: 5442370-03, פקס: 5442375-03

העותרים

- נ ג ד -

1. שירות בתי הסוהר ואח'

ע"י פרקליטות המדינה
רח' צלאח-א-דין 29 ירושלים, 91010
טל: 6466591-02, פקס: 6466655-02

2. טלי פחימה

ע"י ב"כ עו"ד סמדר בן-נתן
רח' הסוללים 3 תל אביב, 67897
טל: 5619666-03, פקס: 5618818-03

3. שייח ראיז סלאח

ע"י ב"כ עו"ד ריאד אניס
ת.ד. 198 אום אל-פחם
טל: 04-6312832/738, פקס: 04-6311604

המשיבים

תגובה מטעם המשיבה מס' 2

1. המשיבה מס' 2, טלי פחימה (להלן: "המשיבה"), מתכבדת בזאת להגיש את תגובתה לעתירה.
2. המשיבה עצורה עד תום ההליכים בבית הכלא נווה-תרצה ומוגדרת כעצורה ביטחונית. בטרם מעצרה הנוכחי הייתה המשיבה עצורה במעצר מנהלי בבית הכלא במשך שלושה חודשים, בין

התאריכים 5.9.04 ו- 4.12.04, וגם אז היו תנאי מעצרה מקבילים לתנאי אסירים ביטחוניים, לבד ממספר פריבילגיות המוענקות לעצורים מנהליים. כמו כן הייתה המשיבה עצורה במתקני חקירה של השב"כ, מיום 9.8.04 ועד יום 5.9.04, ומיום 5.12.04 ועד יום 24.12.04. בסך הכל עצורה המשיבה ברציפות החל מיום 9.8.04, כתשעה חודשים.

3. כפי שפורט בעתירה, ההליכים בעניינה של המשיבה זוכים לפרסום רב וקיימת התעניינות ציבורית יוצאת דופן בכל הקשור לפרטי הפרשה. כתבות רבות פורסמו בעיתונות, ברדיו, בטלוויזיה ובתקשורת האלקטרונית, בהן הוצג מידע, בחלקו נכון ובחלקו שקרי, שהושג מכל מקור מידע אפשרי.

4. רבים מהפרסומים לוקים בחוסר-דיוק, ונועדו לענות על הביקוש ולספק את דרישות הרייטינג של אמצעי התקשורת. מקור רבים מהפרסומים הוא מערכות המדינה למיניהן, ובראשן המשיב 1, שירות בתי הסוהר עצמו, המספק מידע אישי ו/או פוגעני אודות המשיבה שבמשמורתו, באופן פסול ומגמתי, על מנת ליצור למשיבה תדמית שלילית בעיני הציבור, בניגוד למטרותיו ולסמכויותיו הלגיטימיות.

5. מאז מעצרה של המשיבה, מטיל שירות בתי הסוהר, המשיב מס' 1 (להלן: "המשיב"), מגבלות קשות וחמורות על התקשורת של המשיבה עם כל גורם חיצוני שהוא, ולא מאפשר כל קשר של המשיבה עם אמצעי תקשורת מכל סוג ומין שהם. להבנתה של המשיבה, מדיניות זו ננקטת הן על פי הנחיות שירות הביטחון הכללי, והן ביוזמה עצמאית של המשיב, כחלק ממדיניות כוללת אשר נועדה להשתיק את המשיבה, למנוע ממנה כל אפשרות ביטוי פומבי, ולהביא לבידודה מהעולם החיצון. הדבר נעשה בין השאר בין השאר באמצעות הפרדתה המוחלטת עד לאחרונה מאסירות אחרות, במהלך שלבי המעצר השונים, מניעת שיחות בינה ובין האסירות האחרות באגף בו היא מוחזקת, איסור כולל על קיום שיחות טלפון, וקיום פגישות דרך מחיצת הפרדה בלבד.

6. מאז מעצרה הותר למשיבה להיפגש רק עם עורכי דינה ועם אמה, וכן פגישה אחת לפני מס' חודשים עם זה"כ ג'מאל זחאלקה שביקש להיפגש עימה. קשר טלפוני אינו מתאפשר לה כלל, למעט לתקופה קצרה במהלך מעצרה המנהלי, אז הותר לה להתקשר לבאת-כוחה בלבד. ביקוריה של המשיבה, שנערכו עד לאחרונה מעבר למחיצת הפרדה, נערכים תחת פיקוח הדוק וצמוד של סוהר המצוי בטווח ראייה ושמיעה, וכל מסמך המועבר אל המשיבה, כולל מסמכים משפטיים, עובר בדיקה קפדנית של בית הכלא בטרם יועבר לידיה.

7. המשיבה עתרה נגד הגבלות אלו ביום 13.2.05 (ע"א 1295/05 פחימה טלי נ' שב"ס). יממה לפני הדיון בעתירה זו, אשר היה קבוע ליום 20.4.05, הסכים המשיב להסיר בהדרגה את המגבלות.

העתירה מצורפת ומסומנת **נספח א'**.

פרוטוקול הדיון מיום 20.4.05 מצורף ומסומן **נספח ב'**.

8. המשיב מונע כל קשר של כלי התקשורת הרבים המגלים בכך עניין, אל המשיבה. אל הח"מ, כבאת כוחה של המשיבה, הגיעו פניות מעשרות כלי תקשורת, ישראלים וזרים, המעוניינים לראיין את המשיבה. בין היתר נתקבלו פניות של עיתונאים מארה"ב, בריטניה, איטליה, צרפת, ספרד, ברזיל, קנדה, וכן פניות מעיתונאים, כתבים ובמאים ישראלים רבים מספור, הפועלים בשמם של כל העיתונים וגופי השידור הפעילים בישראל.

9. כל הפונים נענו ע"י הח"מ כי אין אפשרות לראיין את המשיבה ללא אישור משירות בתי הסוהר. חלקם פנו אל דובר שב"ס בבקשה לראיין את המשיבה, וכולם עד אחד נענו בשלילה.

10. במקביל לאיסור הפגישה עם כל גורם חיצוני לרבות כלי תקשורת אשר פנו בבקשה לראיין את המשיבה, הרי גם כאשר המשיבה מוצאת מכלאה ומובאת לבית המשפט, בין לדיונים במשפטה ובין לאחרונה לדיון בעתירת האסיר הנ"ל, אוסרים עליה סוהרי ושוטרי הליווי כליל לדבר עם התקשורת הנוכחת במקום, כאשר איום השיפוט המשמעותי או שלילת טובות הנאה בבית הכלא מרחף מעל ראשה של המשיבה.

11. בנוסף על כך, המשיבה מאוימת תדיר כי כל חומר שיימצא ברשותה ייקרא ע"י סגל בית הסוהר ומשום כך היא נמנעת כליל מכתובה, מחשש שהדברים ימצאו את דרכם אל הסוהרות והסוהרים, ואף לאמצעי התקשורת. בשל סיבה זו נמנעת המשיבה ממענה על עשרות המכתבים המגיעים אליה, מהארץ ומהעולם, אשר הצטברו עד כה לארבע שקיות ענק, ומעריכת רשימות כלשהן, בין היתר בענייני משפטה, עובדה הפוגעת בהגנתה המשפטית.

12. מאידך, המשיב עצמו אינו נמנע, כאמור, מפרסומי אודות המשיבה מטעמו. במספר מקרים בעבר פורסמו בתקשורת, לרבות בעיתון "ידיעות אחרונות", הוא העותר, ידיעות על המשיבה אשר מקורן הוא במשיב. בין הפרסומים שמקורם הוא שירות בתי הסוהר עצמו, ניתן למצוא אמירות שאמרה המשיבה לכאורה לסגל השב"ס, כגון: **"איטבה אל-יהוד"**, **"שהמשפחה שלך תסבול כמו שאני סובלת ושגם אתם תתאבלו כמו שמתאבלים על השייח' מחמוד אבו-חליפה"**, **"יא זבל"**, **"אני ארצה אותך"**, אמירות החולקות מידע, לכאורה, בדבר התנהגותה של המשיבה במהלך מעצרה, כגון התנגדות לחיפוש על גופה, עבירת עבירות משמעת ופרובוקציות,

ועד הבעת תיאורים וסופרלטיבים מטעם המשיב בדבר אופייה ואישיותה של המשיבה כגון **"אישה חסרת מעצורים"**, וכן עלבונות זולים וגסים לצד זלזול חמור בתלונות בדבר תנאי מעצרה, כאשר בתגובה לתלונת המשיבה על איכות המזון המוגש לה, צוטט "בכיר בשירות" כך: **"מהדברים האלה אפשר להבין שעד שנעצרה היא הייתה רגילה רק למאכלי גורמה"**.

13. שירות בתי הסוהר אף לא מנע מעצמו התייחסויות ישירות להליכים המתנהלים נגד העותרת, כאשר באחת התגובות לעיתונות נמסר ע"י דובר השירות: **"לא קציני וסוהרי השב"ס הורחקו מהחברה בצו מנהלי מחשש לפגיעה בביטחון המדינה"**.

14. כאשר פנתה המשיבה לשירות בתי הסוהר בתלונה על הפרסומים, נענתה על ידי היועץ המשפטי של השירות כי: **"...היה עליה לצפות שהתנהגותה עלולה לקבל פרסום, שלא ניתן למנוע בשל עקרונות חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת, על כן אין לה להלין, אלא על עצמה בלבד, בנוגע לחשיפה התקשורתית שקיבלה בגין התנהגותה בבית הסוהר"**.
מכתב יועמ"ש שב"ס מיום 27.10.04 מצורף ומסומן **נספח ג'**.

15. בעת ביקור נציב שב"ס אצל המשיבה, שטחה היא בפניו את תלונתה בדבר הפרסומים, אמר למשיבה נציב שב"ס כי מקור הפרסומים אינו בפעולה פרטית של סוהר כזה או אחר, אלא הפרסומים יזומים ע"י שב"ס. עוד ענה הנציב למשיבה כי: **"עכשיו הכל אתך. בסדר אז אין צורך בפרסומים"**. עולה מכאן שנציב שב"ס לא רק שאישר כי הפרסומים נעשים מטעם שב"ס, אלא כי שב"ס משתמש בתקשורת ככלי כנגד המשיבה.

16. אמירות אלו ממחישות בצורה הברורה ביותר את טענות המשיבה, לפיהן שירות בתי הסוהר אינו מונע מעצמו גישה לכלי התקשורת כאשר מדובר בשימוש לטובת מטרותיו הוא, אם מתוך סברה מוטעית כי מדובר באמצעי לגיטימי לאכיפת מרותו על המשיבה כסוג של השלטת משמעת וענישה משמעתית, ואם מתוך רשלנות בקיום חובותיו לפי חוק. התנהגות זו, בנוסף להיותה בלתי חוקית בהיותה נוגדת את חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, פקודת נציבות בתי הסוהר בדבר מסירת מידע, חוק הגנת הפרטיות וחוקים נוספים, פסולה גם בשל היותה נגועה בשיקולים זרים, חוסר מידתיות וחוסר סבירות.

17. בגין אמירות פסולות ופוגעניות אלו של שירות בתי הסוהר שנעשו בחוסר סמכות ובניגוד לנהלים, עתרה לבסוף המשיבה ביום 24.3.05 לבית המשפט המנהלי כנגד שירות בתי הסוהר (עע"א 1588/05 טלי פחימה נ' שירות בתי הסוהר), בבקשה לאסור על פרסומים אודותיה ולקיים בירור ושיפוט משמעותי ביחס לפרסומי העבר. העתירה קבועה לדיון ליום 29.6.05.

העתירה, אליה נספחים קטעי העיתונים הרלוונטיים ותגובות שירות בתי הסוהר, מצורפת ומסומנת נספח ד'.

18. המצב הנוכחי מעמיד את המשיבה במצב של חולשה וחוסר אונים מול הליך כמו-משפטי המתנהל במרכז הבימה התקשורתית, כשממנה, למרות היותה נושאו והנפגעת העיקרית ממנו, נמנעת גישה לתקשורת לשם מסירת דעתה, חוויותיה והתרשמותה מההליכים בעניינה. הפרסומים יוצרים למשיבה תדמית של אישה מסוכנת וחסרת מעצורים, בעלת אופי שלילי ועברייני, תדמית התואמת את טענות המדינה כלפיה במסגרת ההליך הפלילי וגורמת לה נזק רב, ועל כן מהווה בעצמה את אותה ההתערבות בהליך משפטי שהשב"ס מתיימר למנוע תוך נפנוף בעקרון ה"סוב-יודיצה".

19. כאשר מדובר בפרסומי שב"ס אודות העותרת, סבור היועץ המשפטי של המשיב 1 כי אין למנוע את הפרסומים בשל "בשל עקרונות חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת בשל עקרונות חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת" (ר' מכתב יועמ"ש שב"ס נספח ג'), ולא מחיל את אותם עקרונות ממש על המשיבה ועל העותרים.

20. עניינה של העתירה, להשקפת המשיבה, אינו מצומצם אפוא לשאלה האם יותר לעותרים להעביר שאלון אל המשיבה והאם יותר למשיבה להשיב לו, אלא בשאלה הרחבה יותר, והיא עד כמה יכול המשיב להגביל את חופש הביטוי של המשיבה ולחסום כל קשר שלה אל העולם החיצון בהחלטה המשוללת אפילו זיקה קלושה לביטחון המדינה, לעבירת הסוביודיצה או לחשש לשיבוש הליכי משפט.

21. הנושא אף חמור יותר, כיוון שעצם האשמה המיוחסת למשיבה עוסקת בחופש הביטוי הפוליטי של המשיבה. המשיבה הפכה מושא להתעניינות שירותי הביטחון לאחר שהתראיינה באמצעי התקשורת והצהירה על כוונתה לשמש "מגן אנושי" לזכריה זביידי, אשר היה באותה עת מועמד לחיסול ("סיכול ממוקד") ע"י מדינת ישראל, ונעשו כבר שלושה ניסיונות לחסלו. המשיבה מואשמת בשל אמירות אלו, בעבירה של "תמיכה בארגון טרוריסטי", למרות שאמירותיה במובהק לא נגעו לארגון טרוריסטי כלשהו, אלא כפי שהדגישה בראיונות עמה, לאדם המוכר לה, ועליו נזדעקה להגן מפני ניסיונות לחסלו באופן המוגדר ע"י רבים כפשע מלחמה ונתון במחלוקת ציבורית ומשפטית עזה.

22. חסימת חופש הביטוי של המשיבה נעשה אם כן בכל אמצעי העומד לרשות המדינה, בהליכים פליליים, מנהליים, משמעתיים, ובמגבלות אדמיניסטרטיביות כנגדם מופנית העתירה.

23. בעע"א 4463/94 אבי חנניה גולן נ' שירות בתי הסוהר, פ"ד נ(4) 136, נקבע ע"י בית משפט נכבד זה, כי גם אסיר זכאי לחופש הביטוי בעודו כלוא, וכי המשיב אינו רשאי להגביל את חופש הביטוי של אסיר באופן בלתי סביר. באותו עניין, הותר לאסיר לפרסם בעיתון טור קבוע של כתבות פרי עטו, העוסקות בחיי היום-יום בכלא, למרות חששו של המשיב כי הפרסומים יגרמו לפגיעה בסדרי בית הסוהר ובשלום הסוהרים והאסירים.

24. בית המשפט קבע בעניין גולן מספר הלכות יסוד הראויות ליישום בעניינינו, ובבסיסן הקביעה כי חופש הביטוי הוא חלק מזכות היסוד לכבוד האדם, ולכן גם אם חירותה של המשיבה כאדם נפגעת עקב מאסרה, אין לפגוע בכבוד האדם שלה, ועל הרשות מוטלת החובה לכבד את זכותה זו ולהגן עליה. הדבר נכון במיוחד מאחר והכליאה כשלעצמה גורמת פגיעה בכך שהיא מרחיקה את המשיבה מן האנשים אשר במגע עימם הייתה מעונינת לממש את חופש הביטוי שלה, לשמוע ולהישמע.

25. כבכל איזון חוקתי עם זכות יסוד, אין די בהצבעה על קיומו של אינטרס נגדי למענו מתבקשת הפגיעה בזכות, ועל המבקש לפגוע בזכות מוטל הנטל להוכיח קשר של זיקה הגיונית וקרבה עניינית בין האינטרס עליו הוא מעוניין להגן ובין ההוראה הפוגעת - מניעת מגע עם תקשורת ואנשים נוספים. בניגוד למוצהר, הבידוד החברתי והתקשורתי שהוטל על המשיבה לא נובע מחשש לשיבוש הליכי משפט או השפעה על עדים, אלא מהווה נדבך נוסף במאבק לא-פורמלי שמנהל שירות בתי הסוהר במשיבה, כך שההוראה מנוגדת לדין בהיותה משרתת מטרה פסולה ובשל היותה בלתי סבירה.

26. כל הראיונות הקודמים של המשיבה לתקשורת, טרם מעצרה, לא היה בהם דבר כדי לפגוע בביטחון המדינה בכל אופן שהוא, המשיבה לא הצהירה על כוונה לפגוע בביטחון, לא עלו על שפתיה דברי הסתה או כל דבר הקרוב לכך, אלא דבריה כווננו למנוע שפיכות דמים מיותרת, גם אם היתה בהם התנגדות נחרצת למדיניות החיסולים של הממשלה. המשיבה התבטאה התבטאויות לגיטימיות, המהוות חלק מליבו של חופש הביטוי הפוליטי, היוותה חלק ותרמה לדיון הציבורי והפוליטי.

ראיון עם המשיבה מעיתון "העיר", 18.3.04, מצורף ומסומן נספח ה'.

תמליל כתבת ערוץ 2 מחודש מרץ 2004 על המשיבה (היא נשוא האישום ב"תמיכה בארגון טרוריסטי"), מצורפת ומסומנת נספח ו'.

תמליל ראיון עם המשיבה בערוץ 10, מצורף ומסומן נספח ז'.

27. מלבד התנהגותו הפסולה של שב"ס, ממנה אנו למדים כי אינו מאמין בתום לב בצורך לבודד את המשיבה מן העולם החיצון לשם שמירת טוהר ההליך השיפוטי, יש לציין כי גם אם קיים חשש

שכזה, ניתן בקלות להתגבר עליו. ממילא בודק השב"ס בשבע עיניים כל מסמך המועבר לידי ב"כ המשיבה לצורך ניהול ההליכים בעניינה, ועל כן אין סיבה שלא ייבדק חומר המועמד לפרסום בכלי התקשורת מטעמה, כאשר הבדיקה עצמה מאופיינת בשקיפות כלפי המשיבה והעותרים ומאפשרת פניה כנגד פסילה בלתי מוצדקת (כפי שהמשיבה חוששת שיקרה, לנוכח עמדות המשיב ביחס לחופש הביטוי).

28. פתרון זה יאפשר למשיבה לממש את זכותה לכבוד, לחופש ביטוי ולשם טוב מחד, מאחר ופרסומים העוסקים באישיותה, באופייה, בסיבות שהביאו למעצרה, בהתנהגותה במעצר ובהתנהגות הסוהרים כלפיה הוכרו כמותרים, ומאידיך יימנעו פרסומים פסולים כלשהם. מובן כי המשיבה אינה סבורה שיהיה צורך למנוע פרסום של פרט כלשהו מדבריה, אולם דווקא מסיבה זו אינה מוצאת לנכון להתנגד למנגנון פיקוח כלשהו.

29. לא ניתן להתכחש לזירה התקשורתית בה מתנהל עניינה של המשיבה, שאלמלא העניין הציבורי שמעורר משפט של המשיבה בציבור, לא הייתה נאסרת עליה הגישה לתקשורת, ולא היה צורך בעתירה נשוא תגובה זו. אין לאפשר ניהול משפט ציבורי מעל דפי העיתון, משפט בו המשיבה משמשת אובייקט תקשורתי ותו לא לשימוש גורמים בעלי עניין, כאשר עתידה ויושרה מונחים על הכף, ואישיותה מוכפשת חדשות לבקרים- ללא כל יכולת תגובה של המשיבה לשם הגנה על כבודה ושמה. אין המשיבה מבקשת לנהל את משפטה הפלילי מעל דפי העיתון, אילו הדבר היה תלוי במשיבה הרי שהעדפתה הייתה שלא לשתף את התקשורת שנטייתה להתלהמות ולפרסומים מכפשים ולאומניים כנגדה פגעה בה קשות. אולם הזירה התקשורתית היא כזו שהדיון התקשורתי מתנהל ויתנהל ממילא, המשיבה תוכפש ודמה יותר, תוך שיתוף פעולה פעיל של המשיב, וכל זאת תוך חסימת פיה של העותרת ומניעה מוחלטת לממש את זכותה לחופש ביטוי, לכבוד ולשם טוב.

30. לאור האמור לעיל, מצטרפת המשיבה לעמדתם של העותרים, ולסעדים המבוקשים מטעמם.

סמדר בן-נתן, עו"ד

ב"כ המשיבה